

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.), Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petstvarica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Iskalci naj se obrnejo na upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 441. **V Ljubljani, v petek dne 22. novembra 1912.** **Leto II.**

Temne perspektive.

Upanje, da se ustavi zločinsko uničevanje človeškega življenja onikraj Balkana, da se zagradi hudournik smrti, je razbito. Volja bestija še nima zadosti mladih človeških trupel in v srca stotisočih rodbin še ni zasejane dovolj bridkosti. Klanje in ubijanje se nadaljuje z novo srditostjo. Iz Carigrada poročajo, da je turški ministrski svet odklonil trde bolgarske pogoje za premirje in sklenil z vso silo nadaljevati odpor proti vojskam balkanskih zveznih držav.

Kakšen zmisel ima sklep osmanske vlade? Ali menijo v Carigradu, da njih igra še ni izgubljena, ali se še zanašajo, da z novo potratu človeškega življenja preokrenejo bojno srečo? Uspehi, ki so jih dosegli turške predstraže na čataldžinski črti, so zlezli turškim kridatarjem v glavo in jim vdihnili usodepolno odločitev. Bolgarski pogoji za premirje so bili trdi: razorožiti so hoteli nasprotnika in razoroženemu nasprotniku diktirati mir. Ampak težko je iztakniti pamenten razlog za nadaljno prelivanje krvi. Ne gre za to, ali se turški vojski posreči ustaviti na čataldžinski črti bolgarsko povodenj — zakaj ozemlja za to črto Bolgari ne zahtevajo. Za to gre, ali se Turkom posreči pregnati napadalce iz zasedenih pokrajin. Iz sklepa turškega ministrskega sveta govori prešerno upanje da prepodi turška vojska sovražnika iz zavzetih postojank in da je dosedanje klanje, ki je uničilo tisoče in tisoče življenj, šele prvo poglavje grozne vojne.

Dočim so na Balkanu še vedno razpleta krvava slika vojnih strahot, nazorno svarilo evropskim narodom, se boljbolj poostreje položaj v Evropi in vojni hujskači netijo ogenj od dne do dne predrzneje. Afera avstrijskega konzula v Prizrenu, ki je služila vojni stranki v Avstriji teden dni za zločinsko delovanje, je odpravljena: srbski ministrski predsednik Pašić je ugodil zahtevi avstrijske vlade, da stopi v neposredno občevarje s svojim konzularnim osebjem v osvojenih srbskih zemljah in konzulu Edlu je dovoljena prosta pot v Prizren, da po nalogu avstrijskega vnanjega ministrstva preišče na licu mesta »afero« Prochaska, ki so jo vojni hujskači v Avstriji umetno razpihovali.

Toda vojnem navdušenjakom očitno ni po volji ugodna rešitev te »časne afere« in že so na delu, da zastrupljajo itak napete mednarodne odnose. Za tarčo si je izbralo dunajsko časopisje ruskega poslanika v Belgradu Hartwiga in uprizorja proti njemu strastno gonjo, češ da ščuni rusko vlado na odpor proti zahtevam dunajskim mogotcem. Zlovestni greh, ki ga je učinil avstrijski kabinet s svojim nepoklicanim vmešavanjem v albansko vprašanje, poraja čez dalje bolj nevaren položaj in pripravlja narodom usodno katastrofo.

Na političnem obzorju se zbirajo temni oblaki in danes nihče ne ve, če nas jutrišnji dan ne postavi v vojno, nezmislno in zločinsko! V teh kritičnih dneh občutimo z dvojno težo brezvestno, malopridno in frivolno politiko, ki jo na Dunaju uganjajo klerikalni poslanci. Delegatje dr. Šusteršič, dr. Korošec in Fon so sklenili, da bodo glasovali pač proti proračunu vnanjega ministrstva, da s tem označuje svoje »opozicijsko« stališče, da pa bodo »zvesti svojim tradicijam glasovali za vojne kredite, v katerih ne vidijo političnega vprašanja, temveč samoposebi umevno obrambo države.«

Poznavalci gora pripovedujejo, da sproži časih snežni plaz preglasna beseda. Nevarne-

mu času, ko se plazovi trgajo v gorah, je na las podoben sedanji položaj v Evropi in parlamentarne zastopnike slovenskega naroda zadeva v tej kritični uri dvojna dolžnost, da natanko pretehtajo svoje besede in preudarijo svoja dejanja. Sklep klerikalnih delegatov je voda na mlin vojnih hujskačev; s svojim sklepom jačijo klerikalni poslanci delo zločinskih hujskačev, ki nas hočejo po vsej zapletosti v krvavo vojno. Dočim klerikalni poslanci z besedami navdušujejo za mir, pa z dejanjem demonstrirajo za vojno, ki donese slovenskemu narodu nepopisno gorje. Greh, ki ga doprinašajo klerikalci v svojem bizantinskem lakajstvu, je neodpustljiv!

ČATALDŽINSKA OBRAMBNA ČRTA.
(Glej našo sliko!)

Poročevalec »Lokalanzeigerja« poroča svojem listu iz Carigrada:

V nedeljo ob 6. zjutraj smo zaslišali iz Tar-

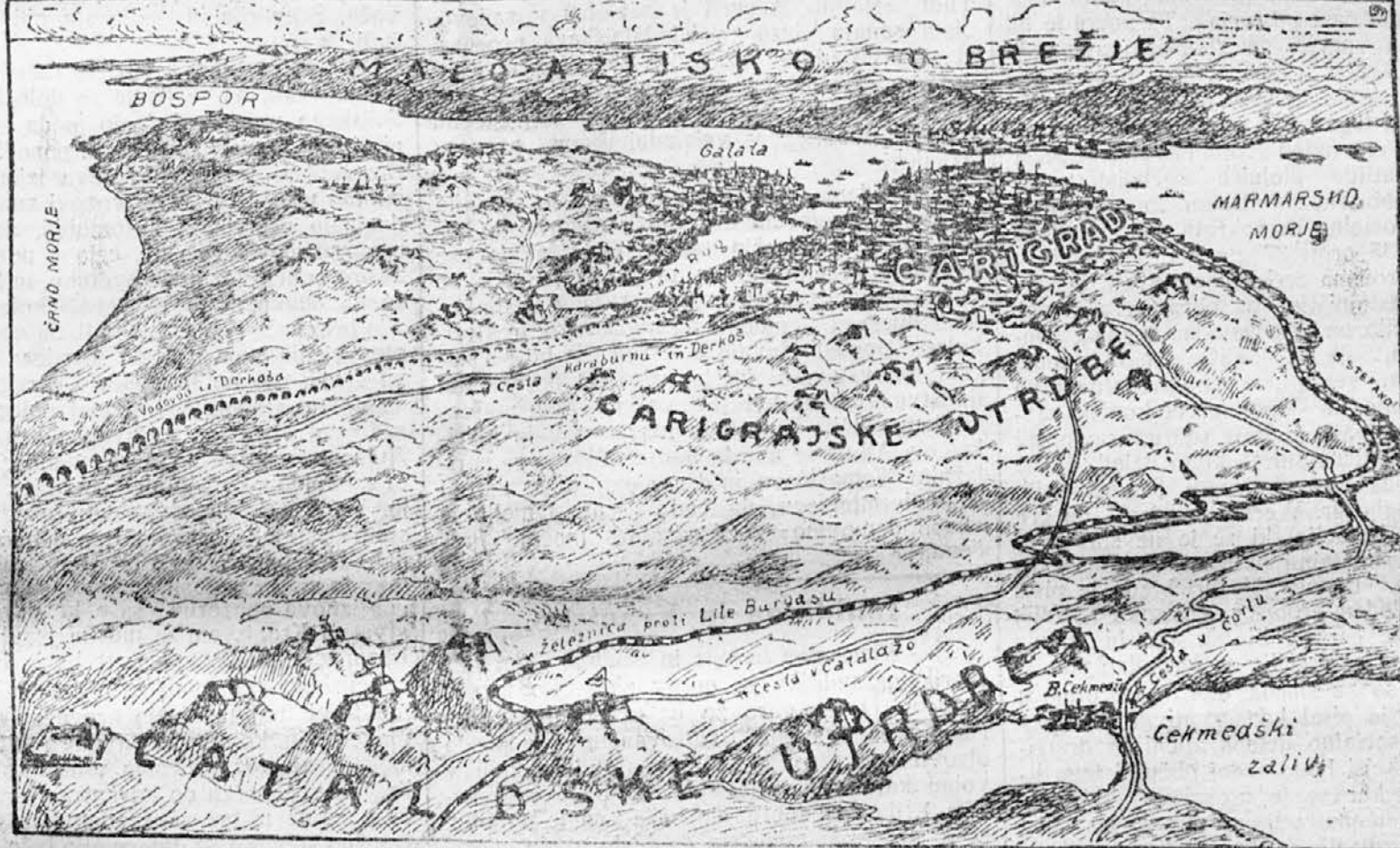
metrov od mene je trdnjava Mahmud Izi. Natančno slišim ostro povelje: »Ateš!« (ogjenj) in v rednih presledkih grme topovi. Glavna bitka je v središču, ki ga skušajo Bolgari predreti. Ob desetih dopoldne je naslednja situacija: Vas Ezetim, na južnem obronku Osruka, kamor so se vgnezdili Bolgari, padajo naši šrapneli in hipoma je vsa vas v ognju, čeprav neprenehoma dežuje.

Ob desetih 25 minut: Skozi daljnogled natančno opazim močno bolgarsko četo, broječo okoli 1000 mož, ki se pripravljajo na vilihen naskok in ki namerava priti čez reko. Za trenotek umolknejo naši topovi, a nato se pa strne ogenj na točko, kjer so se Bolgari ravno razkropili, južno od utrdb Amidiri. Pogledam na uro, Natančno dve minuti je trajalo in vsa bolgarska četa je uničena, vse na tleh. Grozno je, a vendar me navdaja veselje, ko vidim, kako krasno delajo ti fantje. Čeprav imamo municije v izobilju, vendar ne dajo nobenega pneo-

stran so pripeljali Bolgari tri baterije. Še preden so ustrelili le enkrat, je turški ogenj uničil mostovo in konje. Natančno vidim, da se približujejo nove čete. Razločim mostovo in konje. Izginili so, preden so se približali na 10 korakov, ker smrtonosne krogle so padale liki toča med nje.

Turki hite po lepe topove. Naše izgube izpred utrdb Harpie so neznatne. 1500 korakov pred postojanko, so popustili Bolgari topove. Mahmud paša, poveljnik rezervnih zborov, razglasi, da bo četa, ki jih gre iskat, dekorirana. Preden sem odjezdil, se je oglašilo že nad dvajset mož. Ob šestih je boj utihnil. Ko smo šli mimo čet, ki so stale že ves dan, so nam doneli klici nasproti: »Padišah čok paša!« (Dolgo naj sultan živi!)

Vojakom so žareli obrazi. V naslednji noči je poskušal bolgarski oddelek zopet predreti središče. Ko bi bil to poskusil pred šestimi dnevi, bi se mu skoraj gotovo posrečilo. Danes

Pogled na čataldžinske in carigrajske utrdbes.

tarška, kjer sem taboril z vojaškim atašejem, od severa sem votlo grmenje topov. Že dva dni prej sta dve turški bojni ladji pomagali turški armadi na levem in desnem krilu. Ali to so bile le manjše praske v svrhu poizvedb. Ob sedmih zjutraj smo dospeli po nagli, naporni ježi v središču čataldžinske črte. Iz stare utrdbes Mahmud-paša, ob železnici tik ob Hadimköju, se nam odpre pogled na vso črto. Tri in pol kilometrov od nas je 300 metrov visok holm Osruk Bajir, vmes pa ozka reka Karatjaz. Preko reke so turški vojaki izgrebli okopne järke, katerih pa niso še zasedli. To so Bolgari dobro vedeli in se za to tamkaj zapčili. V noči 17. novembra so opazile turške sprednje straže na drugi strani reke sovražnika. Pričelo se je streljanje. Bolgari so med tem razpostavili ravno nam nasproti štiri baterije. Na jugu so stale tri, v središču pa še štiri druge. Ko sem dospel v nedeljo zjutraj na našo postojanko, je bila bitka na vsej črti že v polnem tiru. Turška povelja za streljanje so izvrstna. Približno tisoč

trebnega strela, med tem ko nasprotnik strelja tja v dan. Pet ur stojim tukaj in gledam, kako iščejo bolgarske čete utrdbes pred menoj, ki jim je na vsak način silno neprijetna. Neprenehoma streljajo, na desno in levo padajo njihovi šrapneli vse predaleč.

Ob dvanajstih: Sto metrov pred menoj razpostavijo Turki baterijo, ki so jo svoj čas uplenili Srbom. Bolgarska četa, ki hoče prodirati iz Čataldže v dolino, je po petih streljih zajeta. Peklenski koncert dobi nov ton. Jasen in pretresljiv je. Oficir pomeri na 4000 metrov. Na boji srčce, eksplodirajo nad kolono s šumom, ki spominja na mjavkanje. Zgrudi se črna gruča, drugi zbeže v gozdove, ki jih krijejo. Sovražna baterija skuša z vso silo našo majhno četo obstreljevati. Deset metrov pred nami se zapliči v tla naboj. Umaknemo se. Še enkrat poskušajo Bolgari, ob dveh popoldne, da bi predrl naše vrste, ali poskus se jim izjalovi. Dim smodnika je prepolil ozračje, da ne vidimo nič. Vzlic temu se boj nadaljuje. Na nasprotno

je bilo nemogoče. Reflektor s turške utrdbes Gasi bajir ga je razkril in turške krogle so odbile napad.

SRBI V BITOLJU?

Iz Belgrada je 18. t. m. došlo uradno poročilo, da so srbske čete zasedle Bitolj in zajele petdeset tisoč mož broječo turško vardarsko vojsko z generali vred. Bolgarsko uradno poročilo je pozneje popravilo srbsko uradno vest, češ da je kapituliralo le 24.000 Turkov. Pozneje se je izkazalo, da je prekinjena brzogajna zveza med Skopljem in Prilepom in da ni podrobnejših vesti o navedeni katastrofi turške zapadne armade.

Zdaj poročajo iz Belgrada uradno, da je bila vest o kapitulaciji Bitolja prenačljena; srbska vojska je po štiridnevni boju pognala turške čete v beg in zaplenila mnogo vojnega materiala. Podrobnosti še niso znane.

Iz srbskega uradnega poročila je razvidno, da turška vojska ni kapitulirala; nejasno

OKTAV MIRBEAU:

Hej, oče Miklavž!

Dve dolgi uri sva hodila, kar vprek, v pripekajočem solncu, ki je razsipalo svoje žarke kakor ognjeni dež dol z neba. Pot je curjalo po mojem telesu in silna žeja me je žgala. Zaman sem iskal vir, ki pretaka sveže kaplje med listjem, ali studenec, kakor jih je v teh krajih vse polno, studenec, ki počiva v svoji mahom porasli strugi kakor svetnik v kotičku. Končno sem obupal; jezik se je bil posušil in grlo me je peklo.

»Pojdiva do pristave, ki jo vidite ondu,« mi je dejal spremljevalec. »Oče Miklavž nama postreže z okusnim mlekom.«

Korakala sva čez široko ledino — grude so se pod najinimi stopinjami razsipale v rdeč prah — potem mimo ovsa, ki se je svetlil v modri barvi. Končno sva dospela na vrt, kjer so v senci jablan počivale lisaste krave. Koncem vrta je stala pristava. Na dvorišču, ki so ga na vseh štirih straneh obdajala siromašna poslopja, nisovala zalotila žive duše, razen nekaj kokoši na ognjišču, ki se je poleg ovčnjaka dvigalo iz umazane gnojnice. Ko sva brezuspešno poskusila odpreti zaklenjene duri, je dejal spremljevalec: »Ljudje so na polju.« Vendar je zaklical na vse grlo: »Oče Miklavž! Hej, oče Miklavž!« Nič odgovora.

»Hej, oče Miklavž!«

Tudi drugi klic je bil neuspešen, le kokoši so prestrašene z glasnim kokodakanjem se raztubile na vse strani.

»Oče Miklavž!«

V svojem obupu sem se že prav resno napravljal, da sam pomolzem krave na vrtu, v tem hipu se pokaze na vratih temačen, nagubančen in zardel obraz starke.

»Oh!« zakriči kmetica. »Vi ste tukaj, gospod Jožef, saj Vas nisem spoznala. Oprostite mi Vi in Vaš gospod spremljevalec.«

V tem je stopila iz poda. Pavlata avba s konci preko čela je odevala glavno. Del pleč in vrat, od solnca zarjavela kakor žgana opeka, sta mlekla vsa sesušena in nagubančena iz platnene srajce, ki se je na kolenih spajala s črno in sivo pisanim spodnjim krilom. Gole noge, katerih koža je bila modrikasta in raztrgana kakor kos starega usnja, so tičale v težkih cokljah iz bukovine. Kmetica je zaprla duri poda in pristavila lestev, da spleza dol. Preden je stopila na prvi klin, je vprašala mojega spremljevalca:

»Ali niste klicali Miklavža, mojega moža?«

»Tako je!«

»Kaj hočete očetu Miklavžu?«

»Vroče je in žeja sva; čašo mleka sva ga hotela prositi.«

»Čakajte, gospod Jožef, takoj pridem.« Počasi je stopala v cokljah po lestvi navzdol.

»Ali ni očeta Miklavža doma?« vpraša moj spremljevalec.

»Oprostite,« odgovori starica, »doma je, doma, sam Bož ve, da je doma; toda geniti se ne more, siromak. Danes za rana smo ga položili v krsto.«

Dospela je na tla in si otrla debele potne kaplje s čela. Potem je govorila:

»Da, gospod Jožef, oče Miklavž je mrtev. Snoči na večer ga je ujelo.«

Ko sva napravila otožen obraz, je dejala:

»Oh, nič ne de, nič ne de, kar vstopita, in sedita, da se nekoliko ohladita. Med tem prinesem, kar sta naročila.«

V kotu zakajene izbe, med obema posteljama, ki sta bili s katunino pokriti, je stala na dveh stolah bela krsta, na pol zagrnjena s prtenino. Edini okrasek je bil bakren križ in vejica zelenike. K vznožju krste so postavili mizo, na kateri je lojeva sveča prav otožno gorela. Zraven je bila ilovnatna posoda z blagoslovljeno vodo, v njej šop bodičevja. Prekrižala sva se, pokropila krsto z vodo in sedla nemo in osuplo za mizo.

Mati se je kmalu vrnila. Previdno je prinesla veliko latvico mleka, jo postavila na mizo in dejala:

»Pišta, kolikor Vama drago. Ni ga bolj svežega in okusnejšega mleka.«

Ko nama je prinesla manjše posodice in vzela iz košare črne kruha, je vprašal moj spremljevalec:

»Ali je bil dalj časa bolan, oče Miklavž?«

»Pravzaprav ne, gospod Jožef,« odgovori starica. »Takole nekaj časa sem ni bil prav krepak. Pljuča so ga bolela, to dela vse slaba kri. Barve je bil izpreminjal, zdaj je bil blede, potem sinji, nato črn in potem je bil takorekoč mrtev.«

»A niste klicali zdravnika?«

»O ne, gospod Jožef, zdravnika nisem kli-

cala. Ker bolan, bolan pravzaprav ni bil. Prav lahko je hodil semintja kakor mladenič. Včeraj grem v trg, in ko se vrnem, sloni oče Miklavž z glavo na mizi, s pobeslimi rokami, nepremično kot kamen. — Hej, Miklavž, pravim. — Se ne gane. — Hej, oče Miklavž! mu zakričim v nšesa. — Nič odgovora, prav nič. Potem ga potresem. Zaziblje se, pada na tla in obliži, ne da bi genil z udom. In črn je bil, črn kot oglje. Za pet ran Kriščevih, pravim, oče Miklavž je mrtev. In v resnici je bil mrtev, gospod Jožef, čisto mrtev. — Zakaj pa ne pijete? Še imam mleka, gotovo! In za malo ga zdaj ne potrebujem.«

»Velika nesreča,« pravim.

»Kaj hočete,« odgovori kmetica, »božja volja.«

»Ali nihče ne čuva mrliča?« vpraša moj spremljevalec. »Vaši otroci?«

»Oh, saj se nič ne bojimo, da zbeži od tod, ubogi starec. Fantje vozijo seno. Dela vendar zaradi tega ne moremo pustiti. To ga ne prebudi, zdaj ko je enkrat umrl.«

Izpla sva mleko in zalivalivši sva se poslovala. Dogodek naju je tako pretresel, da niso vedela, ali naj občudujeva ali preklinjava to kmečko brezčutnost napram smrti — napram smrti, ki izvablja celo psom cviljenje, če postane samotno v njih domu, in ki iztisne otožne stoke pticam iz grla, če najdejo opustošena svoja gnezda.

pa je, v čigavili rokah je Bitolj: ali so se turške čete umaknile iz okopov v mesto, ali pa so izpraznile Bitolj. Vsekakor se mesto dolgo ne more držati, ker prodirajo proti Bitolju od juga grške čete. Pač pa utegne turška vojska delati Srbom preglavice pri osvojevanju Albanije.

MEDNARODNI SOCIALISTIČNI KONGRES V BAZLU.

Za kongres je določen naslednji dnevni red:

V soboto, 23. novembra, ob desetih dopoldne: seja posebne komisije, ki je dobila nalogo, da izdela načrt za resolucijo o vojnem vprašanju.

V nedeljo, 24. novembra, ob devetih dopoldne: skupna seja tajništva s komisijo.

Ob desetih dopoldne: otvoritvena seja v dvorani v Burgvogtei, pozdrav švicarske organizacije, odgovor predsednika tajništva, konstituiranje kongresa in nacionalnih skupin. Izmena provizoričnih vstopnic z definitivnimi.

Ob treh popoldne: švicarske organizacije se razvrste k demonstrativnemu obhodu in manifestaciji proti militarizmu in vojni. Po demonstraciji velik mednarodni shod v stolici, nagovori delegatov vseh dežel.

V ponedeljek, 25. novembra, ob devetih dopoldne: plenarna seja kongresa: Mednarodni položaj in sporazum o akciji zoper vojno.

Cerkveni svet bazelske stolne občine je sklenil na predlog naših sodrugov, da prepusti staro, prekrasno stolno cerkev socialistični internacionali za njeno mirovno manifestacijo v nedeljo od treh popoldne dalje. Cerkveni svet je stavil pogoj, da »tako govorniki, kakor zborovalci varujejo čast poslopja«. Ta pogoj je bil odveč, ker ni v prvič, da zborujejo švicarski socialni demokrati v cerkvi. Saj so že dostikrat imeli švicarski delavci majso slavlje po cerkvah. Poleg tega so pa vajeni socialisti vseh dežel, da pazijo na ugled svojih prireditev. Sicer pa ima prepuštev stolicne socialistom že svojo zgodovino. Na sinodskem zborovanju je bila nujnost socialno demokratičnega predloga odklonjena s 35 proti 27 glasovi. Vsa zadeva je bila nato izročena cerkvenemu svetu in cerkvenemu predstojništvu, da obravnava o njej. Istočasno je bilo pa sklenjeno na predlog župnika Stehelina, da se skliče seja sinoda, ako bi cerkveni svet in cerkveno predstojništvo odklonila prošnjo, da sinoda izreče končno razsodbo. Značilno je, da so naše sodrugi podpirali pristaši pozitivistične smeri, ki so dejali, da ne sme biti stolnica zaprta mirovni demonstraciji. Profesor teologije dr. Wernle je izjavil, da gre za resno manifestacijo, ki se je ne sme preprečiti z malenkostnimi ovirami. V konzervativnem glasilu, »Baseler Nachrichten« je pisal priznan in ugleden profesor teologije: »Velik nedostatek naše cerkve bi bil, ako bi stavila interese miru in evangelija za formalne pomisleke. Seveda so se slišala tudi nasprotujoča mnenja. Tako je pisal konservativni »Baseler Tagblatt« o »socialno demokratični predrznoti«. Tem bridkejši bodo sedaj občutki tega lista patricijev, ker se je uresničila zahteva. Mednarodna demonstracija za mir ne bo vsled tega prav nič zmanjšana, ker se bo izvršila v cerkvi, ker se mora tukaj izvršiti, zakaj v Bazlu ni druge primerne dvorane.

Ogrska korupcija na Hrvaškem.

Zagreb, 20. novembra.

V nedeljo se je ustretil tukaj vladni uradnik Chavrak, sin bivšega podbana izza Tomašičevega paševanja. Samomor je izredno zanimiv za politične razmere na Hrvaškem, ker razjasnjuje marsikaj iz zadnjih časov.

O bivšem banu Tomašiču je znano, da je po svojem odstopu kupil dve hiši. O njegovem podbanu je vedel vsakdo, da je hudo zadolžen. A kmalu po svojem nastopu se je otesel teh skrbih, prav tako kakor preko glave zadolženi Cuvaj... Ali naši vladni predstojniki niso edini korupcionista pri nas, ti so takorekoč šele pokazali to pot. Tako so pod zaščito mažaronskih vladnih krogov ustanovili združeno zvezo »Balkan«, kjer so uganjali najnečednejše stvari. Najvišja sodna oblast je spregledala tej zadrugi predpisano kavcijo 200.000 K. Zgledi mičejo! Tudi drugim se je zahotelo po ustanovitvi goljufivih združenj, kjer se lahko krađe pod pokroviteljstvom najvišjih oblastí. Zadrugo za zadrugo so ustanovili: »Jadrani«, »Zagreb« itd. Škandal je postajal čimdalje večji, ali zadruga so bile ob času Tomašiča-Chavraka imunizirane. Vse javno mnenje je bilo proti njim, a vzhit temu so brez ovir nadaljevali svoje sleparske kupčije. Semintje je policija uvedla preiskavo proti eni ali drugi zadrugi, a te preiskave so bile bolj v interesu policije in vlade. Kar bi vzbudilo škandal, so zakrili.

Ali slednjč je to početje prekipelo čez mero. Svote, za katere so te zadruge osleparile lehkovernike, znašajo dva do tri milijoni K. No, potem je prišla druga vlada in še »nekaže«, in šele sedaj so pričeli proti zadrugam sodnijsko postopati. »Neakaže«, to je izjavljena akcija Cuvaja za ustanovitev banke v Zagrebu. Cuvaj je hotel ustanoviti z denarjem premožnih kmečkih občin in z dunajskim bančnim društvom banko, pri kateri bi dobil silno veliko provizijo in poleg tega bi vsa njegova rodbina dobivala visoke dohodke. Izvedbo tega načrta je preprečil denarju željnemu Cuvaju Tomašič s pomočjo Szella. Zato se je hotel Cuvaj maščevati nad vso mažaron. tolpo in Tomašičem. Iz maščevalnosti je hotel zapreti najboljše prijatelje in najmočnejše podpiratelje Tomašičevega režima. Znano je, da se je iz strahu pred zaporom, najboljši Tomašičev prijatelj, dr. Rorauer, hotel usmrtiti. Voditelj Tomašičeve stranke dr. Spevec je pobegnil v inozemstvo v sanatorij za bolne na živcih, ravno ako tu »slavni« državni pravdnik izza veleizdajniškega procesa, Accurti.

Maščevanje zaper Tomašiča je gnalo Cuvaja, da je zasledoval sleparske zadruge. Najprej je prišel na vrsto »Jadrani«, kjer so vodili vse posle zločinskih individu. Pri tem so dokazali dr. Ivanu Franku, sinu bivšega voditelja opozicijskih pravašev, da je prejel 25.000 K od družbe, da podkupi vladne moče. V tej zadevi so zaslišali tudi bivšega podbana Chavraka, a živa duša ne izve njegove izpovedi.

Pri zadrugi »Balkan« so se v lepi slogi zedinili Starčevićanci in mažaroni. Poleg ravnatelja Albinija je igral glavno vlogo tukajšnji odvetnik in voditelj hrvaških klerikalcev dr. Horvat, ki je bil zvest politični pomočnik Tomašičev in ki je omogočil, da je Tomašič spravil v poslansko zbornico sedanje mažaronsko zastopstvo. Dr. Horvat je bil najboljši in najspretnjši Frankov učenec in zato je sijajno igral svojo dvojno vlogo nasproti ljudstvu in nasproti vladi. No, sedaj pa sedi lepo v družbi desetih balkanskih mož v zaporu. Odvetniki in meščani, politiki in trgovci, sploh elementi, ki so bili na razpolago vsaki vladi, tvorijo to čedno družbo. Cuvaj je hotel zadeti Tomašičeve pristaše in pravaše.

V ta mažaronsko-klerikalni panama je bil zapleten tudi Chavrak. Od zadruge »Balkan« je dobil brezobrestno »posojilo« 40.000 K, seveda je bil s tem »posojilom« le podkupljen. Dokler je bil njegov papa podban je šlo vse dobro. Ali sedaj je prišlo do katastrofe, mladi Chavrak bi moral v zapor. Ali Chavrak ni edini, ki je bil udeležen pri manipulacijah »Balkana«. Vse polno vladnih in sodnijskih uradnikov in »visokih« oseb je zapletenih v afero. Govore tudi o zvezi članov Tomašičeve rodbine z »Balkanom«, obenem je pa Tomašičev tast najvišji državni pravdnik na Hrvaškem... Tudi »slavni« Accurti je zapleten v zadevo, člani senata izza veleizdajniškega procesa, zlasti predsednik Tarabohia, so poleg. V prav dobrem razmerju z »Balkanom« je živel tudi bivši justični šef pod Rauchom in Tomašičem, najvišji voditelj v veleizdajniškem procesu Aranicki.

Dosedanja sodnijska preiskava je spravila na dan že dragocene dokaze za mažaronsko korupcijo, in z največjo napetostjo pričakuje vse nadaljnjih rezultatov. Le to je, da najbrže ne bomo nikdar izvedli popolne resnice in da bodo v interesu — unionizma mažaronov in klerikalcev, pognali Cuvaja k vrugu. Ne bo šel zaradi lopovstev, ki jih je prizadajal hrvaškemu ljudstvu, temveč ker je hotel s svojim maščevanjem uničiti vso slavo mažaronov in klerikalcev. Ali pa se morda motim? Morda se sprizajzita Tomašičeva in Cuvajeva tolpa zaradi skupnih interesov, da bodo tem temeljiteje »ljubo domovino« z združenimi močmi »reševali«?

Ljubljana in Kranjsko.

— Klerikalne besede in dejanja. Dvorezna klerikalna politika se uprav zločinsko igra z ognjem. Doma gore za balkanske brate, na Dunaju pa s svojim glasovanjem podpirajo otrovno delo tistih, ki bi nas radi pahnili v vojno katastrofo. Klerikalci se bodo izgovarjali: 1. da ne odobravajo naše vnanje politike, ki se ne straši vojne, in da bodo svoje opozicijske stališče označili z odklonitvijo proračuna vnanjega ministrstva; 2. da bi bili vojni krediti sprejeti tudi v tem slučaju, ako bi klerikalni delegatje glasovali proti njim. Ampak to opravičenje je boso od konca do kraja. Če ne zaupajo vodnikom naše vnanje politike, če obsojajo tisto nesrečno strujo, ki nas tira v pogubno vojno je njih dolžnost, da jim odreko tudi vsa gmotna sredstva za njih politiko. Otrokom ne vžigalic in imperialističnim blaznikom ne smodnika! Prav tako piškavo pa je tudi izgovarjanje da dobi vlada vojaške kredite brez klerikalnih glasov. Naloga slovenskih poslancev je, da razločno in nedvoumno manifestirajo mišljenje slovenskega ljudstva, ki je protivno vojnim pustolovščinam in ki obsoja katastrofalno politiko dunajskih mogotcev. Ampak kaj je klerikalcem do slovenskega ljudstva, kedar sede trdno v svojih mandatih. Kakor mogotci pomigajo tako glasuje ta hlapčevska sorta.

— Idrijski občinski odbor ima javno sejo v soboto dne 23. novembra 1912 ob 6. zvečer v mestni dvorani. Na sporedu seje je: I. Proračun mestnega in ubožnega zaklada za leto 1913. II. Slučajnosti. Županstvo predlaga za leto 1913 sledeče poviške v proračunu: 1. Uradnikom plače v smislu nove pragmatike za 1380 K. 2. Stražnikom in slugam v smislu nove pragmatike za 668 K. 3. Za vzdrževanje mestnih poslopj 3000 K. 4. Za ceste na Vojsko in Dole 1200 K. 5. Za mostove, brvi in ograje 700 K. 6. Za mestno razsvetljavo 1000 K. 7. Za nagrado tržnemu nadzorniku in živinovozniku 360 K. 8. Za vzdrževanje vodovodov 800 K. 9. Za razširjenje vodovodov 2000 K. 10. Kot prispevek ubožnemu zakladu 5700 K. 11. Obrtniški bolniški blagajni 200 K. 12. Združenju samostojnih obrtnikov v Idriji 200 K. 13. Obrtnonadaljevalni šoli 600 K. 14. Podpore ugodim idrijskim dijakom 500 K. 15. Godbenemu društvu v Idriji 100 K. 16. Nagrada za pobiranje užitnine 220 K. 17. Za vzdrževanje pokopališča 100 K. 18. Za znanstvene knjige, pisarniške potrebščine, objave, vojaštvo, dijaško igrišče, orodje, šoli na Gorah, družbi Cirila in Metoda in razni stroški 3155 K. Kot nove položke pa predlaga županstvo: Za prezidavo mestne hiše št. 509, 20.000 K. Za novo merjenje idrijske katastralne občine 2000 K. Prispevek za eventualno zgradbo nove mestne klavnice 20.000 K. Prispevek novi mestni ledenici 4000 K. Za regulacijo Nikave 10.000 K. Za regulacni načrt idrijskega mesta 2000 K. V pokritje teh rednih in izrednih poviškov predlaga županstvo povišanje doklad na zemljiški davek, občne pridobnine, pridobnine od javnega polaganja računov obveznih podjetij in povišanje prihodnine od 68 na 97%. Mestna doklada na neposredne davke od hišnojajemniškega davka pa predlaga županstvo, da bi se na

podlagi proračuna znižala od 68 na 50% in sicer vsled tega, ker je stanovniška doklada 50% dovolj visoka. Če bo občinski odbor ta proračun odobril in deželni odbor potrdil, potem bo vsrečeno zahtevam našega mesta in občanom v marsikakem oziru. Županstvo ima za to sejo določeno obširno poročilo del, ki jih namerava v letu 1913 izvršiti. To seveda pa je v tem slučaju če se ne bodo zopet našli ljudje, ki dobrim stvarjem povsod nagajajo. Na seji pride v razpravo tudi prošnja visokošolca Erjavca za podelitev podpore, pred rešitvijo priziva, ki so ga vložili klerikalci proti dijaškim podporam. Seja obeta biti zelo zanimiva.

— Slovensko gledališče. Verdijeva opera »La Traviata«, ki so jo sinoči po odmoru nekaterih sezon ponavljali na našem odru, je dokaj lepo uspela. Opera je po svoji melodioznosti in čuvstvenosti, po svojih gorkih in zanosnih arijah pri našem občinstvu v najlepšem spominu. Tudi včeraj v četrtek, je bila vzprejeta z navdušenjem in prisrčnim aplavzom, ki se je zlasti po prvem dejanju spremenil v odkritosrčne ovacije, ki so veljale gđ. Richterjevi. Pela je naslovno ulogo Violeta s svojim zvonkim in čuvstvenim sopranom ter se izkazala vrlo in lepo šolano koloraturo. Zlasti je uspela s sklepnimi arijo prvega dejanja, za kar ji je bil poklonjen bujen šopek. G. Fejfar je nastopil v ulogi Alfredovega očeta ter je našel prav lepe momente, v katerih je prišel njegov močni in obširni bariton do hvalevredne veljave. Arija v drugem dejanju »Ali te ne miče kraj« je posebnost gorko in čuvstveno vplivala. G. Vondra je pel Alfreda. Ta uloga nudi začetniku mnogo težkoč, katerim se tudi G. Vondra ni mogel izogniti, sicer pa je prav lepo karakteriziral svojo igro. Med ostalimi pohvalim g. Križaja in g. Kovarja. Scenerija in režija sta bili dobri. Obisk tudi.

— Razsvetljava voz. Iz raznih krajev prihajajo vesti, da se ljudje za določbe cestnopolicijskega reda ne brigajo in da so na državnih in na neeraričnih cestah ponoči in v mraku razsvetljeni vozovi že prava izjema. Zato pa čitamo vsak čas, da se vozovi zadevajo, da se dogajajo nesreče z avtomobili, da se vozovi prevračajo v jarko, da, celo v potoke in reke. Skoro noben voz nima svetilke, in karambolaže so na dnevnem redu. A tudi kolesarji se vozijo brez luči. Navada je tudi, da vozi več težko otovorjenih vozov drug za drugim. Vozniki, ali na vozeh spe ter prepuščajo vprgo svoji usodi, ali pa stopajo vsi skupaj poleg prvega ali zadnjega voza ter se živahno pogovarjajo. Za živino in vozove pa se ne menijo. Tudi se radi zabavajo s tem, da pokajo z biči, kriče ali pojo. Večkrat puščajo vozove brez nadzorstva sredi ceste ali ulice, sami pa popivajo v gostilnah. Deželno predsedstvo za Kranjsko je na take in enake nedostatke po naših cestah in ulicah iznova opozorilo vsa c. kr. okrajna glavarstva na Kranjskem in mestni magistrat v Ljubljani ter naročilo, da je treba določbe cestnopolicijskega reda najstrožje izvajati. Opozorjamo torej tudi tukajšnje prevzočnike, kočijaže, fijakerje in kolesarje, da mora biti brez razločka vsak voz (oziroma vsako kolo) razsvetljen od večernega do jutranjega mraka, t. i. ob času javne ulične razsvetljave in opremljen s trepežno številko, ki daje svetlo belo luč. Takisto je puščanje voz brez nadzorstva na cesti, nagla vožnja po mestnih ulicah in pokanje z biči po cestnopolicijskem redu za mesto Ljubljano prepovedano ter se kaznuje z globo od 2 do 200 kron ali z zaporom 6 ur do 14 dni. Ker imamo med čitatelji svojega lista tudi mnogo voznikov, jih opozorjamo na te določbe, da se izognejo neprijetnostim in škodam.

— Društvo inženjerjev v Ljubljani vabi svoje cenjene člane na rodbinski večer, ki se vrši v petek, 22. t. m. ob 8. zvečer v hotelu pri »Zlati kapli«.

— Ljubljanske porotne razprave za IV. porotno zasedanje. Dne 25. t. m.: Ferlič Jakob, zidarski pomočnik na Trati, uboj. — Kolar Ignacij, delavec iz Dravelj, tatvina. — Dne 26. t. m.: Jurij Osredkar, užitar pri št. Joštu, okraj Vrhnika, umor. — Ivan Stagar, drvar iz Gorij, umor. — Dne 27. t. m.: Valentin Golob, zidar, pomočnik v Godišču, uboj. — Dne 28. t. m.: Lap Janez, hlapec iz Mengša in Zabret France, posestnice sin iz Topola, zažig. — Dne 29. t. m.: Ciril Bolte, vrtnarski pomočnik iz Ihanja; France Trebušak, hlapec v Krumperku; zaradi hudodelstva posilstva. — Jernej Peternel, posestnika sin in Valentin Kokalj, dninar; oba iz Murave, zaradi hudodelstva ponareje kovanega denarja. — Dne 30. t. m.: France Burgar, posestnice sin v Vodicah, umor.

— Boljši razvoj vrtnarstva bi pomagal h gmotni povzdigi vseh naših krajev. Kakor povsod, je tudi za razvoj vrtnarstva mogoče doseči povoljne uspehe, le z združenimi močmi. Zato se je osnovalo podjetje, v katerem je na različne načine dana priložnost za sodelovanje in vsi prijatelji vrtnarstva, ter sploh vsi prijatelji narave, naj se blagovolijo priglasiti na naslov: »Goškova Vrtnarska šola« v Kranju, da zamoremo potem skupno delati za našo nalogo v popolnem prepričanju, da delamo za svoj in svojega bližnjega blagor.

— Preselitve v Ljubljani. V zadnjem preseljenem roku se je v Ljubljani preselilo 426 družin, oziroma strank, ki so štele blizu 1700 oseb. Na novo se je preselilo 47 rodbin, dočim je odšlo iz Ljubljane 34 strank, ker so bile predstavljene v druge kraje. — Malih in srednjih stanovanj še vedno primanjkuje.

— Odborova seja »Maticе Slovenske« dne 18. novembra 1912. Gradivo za veliki tehniški slovar je abecedno urejeno tudi že v okviru poedinih črk. — Tisk zemljevida slovenskega ozemlja napreduje; vsi deli so bili v prvi korekturi, nekateri tudi že v drugi in tretji. — Knjige za leto 1912 se dotiskajajo. — Sprejme se drama A. Funtka »Tekma«. — Na podlagi predsednikovega poročila se razpravlja o literarni zapuščini dr. K. Štreklja: za »Matico« je najvažnejše gradivo »Narodnih pesmi«, »Prav-

ljic in pregovorov«. Za novega urednika »Narodnih pesmi« se imenuje g. dr. Josip Glonar, uradnik vseučiliške knjižnice v Gradcu. Štrekljevo »Zgodovinsko slovnico slovenskega jezika«, ki je v nekaterih poglavjih (za kakih 25 tiskanih pol) povsem za tisk izdelana, ki ji pa nekatera druga poglavja čisto manjkajo, bo laže in uspešneje izdala »Jugoslavnska akademija« v Zagrebu. — Glede nabave Štrekljeve slovenske knjižnice za Ljubljano je predsedništvo Maticе stopilo v zvezo z vodstvom tukajšnje licejske knjižnice in muzeja »Rudolfina«; Matica bo rada sopolpirala tozadevno prošnjo, ki bi šla na visoko vlado. — V okviru Maticе Hrvatske se izdeluje načrt za veliko ilustrirano delo v Istri, ki bi se mu pozeje pridružila slična dela o Banovini, Sloveniji, Dalmaciji, Bosni, Matica Slovenska je ta načrt izročila v presojo slovenskim strokovnjakom. Knjiga bi morda mogla iziti kot skupna edicija obeh Matic. — Za leto 1912 manjka z ozirom na proračun še 3000 kron udnine. Članov je plačalo dozdaj 2463.

— Umrli so v Ljubljani: Andrej Zalaznik, črevljar, 22 let. — Fran Kranjc, dijak, 13 let. — Ana Grum, žena mestnega delavca, 75 let. — Marija Čeč, bivša kuharica, 68 let. — Anton Japelj, delavec, 61 let. — Franciška Jug, vdova Železniške čuvaja, 77 let.

— Inženir vlomilec Exner je v sredo pri tukajšnjem deželnem sodišču za svoje lopovščine dobil zaslužno kazen: sedem mesecev težke ječe.

— Tatinski cigani. V sredo so prišli na semenj cigani Gottlieb Seger, roj. l. 1874. v Sircnici pri Beljaku, leta 1885. v Ebenseeju pri Gmundnu rojeni Daniel Jungwirth in Katarina Jungwirth, roj. 1882. v Obtenau pri Halleinu. Ta trojica je hodila po raznih zlatarskih trgovinah in izbirala razno zlatnino, ne da bi kaj kupila. Ko jih je na Mestnem trgu stražnik prijel, jo je bil Seger popihal in pri tem vrgel od sebe štiri nove prstane, katere je bil pokradel po trgovinah. S pomočjo občinstva je stražnik tudi tega prijel in potem vse tri odvedel v zapor.

— Prijet izgnanec. V sredo je bil aretiran 1864. leta rojeni postopač Iv. Jerše iz Zgornje Bernika pri Cerkljah, ker ima za mesto prepovedan povratek. Vrhutega je pa še na sumu, da je na tuje ime naročil neke »trikelne« in jih potem prodal, denar pa zapravil. — Tudi leta 1853. v Polhovem Gradcu rojeni Andrej Osredkar je bil aretiran, ker se je bil na Emonske cesti prišel na Spitzerjev vrt in tam ukradel 20 vrtnic. Mož tatvino sicer prizna, toda trdi, da je to storil v pijanosti ter da ne ve, kam jih je dejal. Oba so oddali sodišču.

— Po tiralici iščejo agenta Rajka Senčarja.

— Navihani sladkosnedeži. Že dlje časa so vedeli otroci da ima branjevka Ivana Kraševčeva na Poljanski cesti št. 7 lepo dišeče hruške, do katerih dolgo časa niso mogli, naposled so jo pa le »pogrnuli«. Poiskali so železen drog ter s njim nabadali hruške pri oknu in jih na ta način dobivali iz kleti. Kraševčeva pravi, da ima z ozirom na pokvarjenje in kolikor ji hrusk manjka 90 K škode. Mladi »ribiči« bodo za dobroto morali okusiti očetovo brezovko.

— Izgubila je zasebnica g. Marija Bizjakova manjšo vsoto denarja in malo sliko. — G. Franciška Žanova je izgubila v robcu zavezanih 50 K. — Delavka Franciška Kržmančeva je izgubila denarnico, v kateri je imela 4 K, 5 petic in račun.

— Kinematograf »Ideal«. Danes v petek, dne 22. novembra: Specialni večer. 1. Ob begovih Jearesa. (Krasna kolorirana potovalna slika.) 2. Fric in njegova guvernantka. (Humoristično z šestletnim Abeldarom.) 3. Vojaška čast. (Amerikanska drama.) 4. Sultan proti lastni volji. (Komično.) 5. Uganka srca. (Senzacijska, učinkovita kinematografska novela v dveh delih.) — Samo zvečer. 6. Zigoto in perica. (Velekomično.) — Jutri: Najnovejše od balkanske vojne in »Cirkuska grofica«. (Senzacijska učinkovitost v treh delih.) V torek »Tragedija matere«. (Svetovna učinkovitost Nordiskfilm Co.) in »Maks je balač«.

Stajersko.

— Hrastnik. V nedeljo 24. novembra prireditelji organizirano delavstvo v Hrastniku veliko plesno veselico v novo urejenih gostilniških prostorih konzumnega društva rudarjev. Začetek ob 4. popoldne. Vstopnina 30 vinarjev za osebo. Pri veselici igra rudarska godba.

Koroško.

— Iz deklškega zavetišča v Celovcu je pobegnla 23letna Elizabeta Reizer. Reizerjeva je bolehalo že dalj časa na ožnostih in je bila svo-ječasno tudi nekaj časa v opazovalnici. Dekle je veliko in močno. Kam je pobegnila še ni znano.

— Požar. Pri Bekštajnu je pogorelo gospodarsko poslopje in velik kozolec posest. Buldorferja. Kako je ogenj nastal ni znano, sumijo pa, da je bil podtaknjen. Hišo so rešili. Pogorela je vsa krma in poljsko orodje. Zgoreli so tudi trije prešči. Posestnik je bil zavaroval najemnik še le par dni pred požarom.

Slovenski kovinarji!

Podpisano tajništvo zveze kovinarjev vas vabi, da se pridružite naši mednarodni razredni organizaciji kovinarskih delavcev. Organizacija kovinarjev uživa brezpogojno zaupanje neštevilnih zavednih delavcev. V tej organizaciji je združenih nad 60.000 delavcev. Vztrajno, vsestransko delovanje v prid interesov in pravic kovinarjev daje zvezi moč in vpliv. Število zavednih, da boljše življenske pogoje se bojujočih kovinarjev narašča dan za dnem. Trudoma se delavci pridružujejo organizaciji, ki jim je izvajala bolj človeško življenje in ki jih

privede do lepših in boljših delovnih in plačilnih razmer.

Kovinarji! Življenjske potrebe se še vedno podražujejo, cenastanovanj raste neprenehoma. Življenje delavca postaja dan za dnem neznošnejše. Splošna draginja je odvzela vsak učinek doslej pridobljenim višjim mezdam. Eksistenčno vprašanje usiljuje vsestranski boj zoper izkoriščevalce proizvajalcev in konsumentov. Milijone zavednih proletarcev je že spoznalo socialno zlo in razredne krivice. Ti milijoni zavednih proletarcev so napovedali neizprosno boj tisočletnim izkoriščevalcem in izkoriščevalcem. Na vseh koncih in krajih sveta se bje boj za boljše življenje in več pravic. — Slovenskim kovinarjem se nudi zdaj prilika, pridružiti se svetovni armadi delavstva. Kapitalizem se združuje čimdalje bolj in močnejše. Naša dolžnost je, preprečiti z združenimi močmi napade koaliranega kapitalizma. Zoper internacionalno kapitalizma naj se postavi internacionalno delavstvo!

Delavci kovinarji! Kapitalizem nas izkorišča kot delavce in kot konsumente. Kapitalizem uničuje uspehe naših bojev. Kako naj se rešimo tega vekovnega kapitalističnega jarma? Pot je pred nami in sredstvo je v naših rokah! Zdržimo se! Le v močni, razredni in mednarodni organizaciji je naša emancipacija. V organizaciji je življenje in bodočnost delavca! Kovinarji, združite se!

Navedi hočemo tukaj število organiziranih kovinarjev v posameznih državah, ki pripadajo internacionalni zvezi kovinarjev:

Amerika: 2.1000 članov; Avstrija: 60.000 članov; Belgija: 13.458 članov; Danska: 8.000 članov; Francija: 22.400 članov; Nemčija: 534.000 članov; Anglija: 126.887 članov; Norveška: 7.200 članov; Holandska: 600 članov; Švedska: 25.925 članov; Švica: 14.080 članov; Ogrska: 14.100 članov.

Mednarodno organiziranih kovinarjev je torej skupno 647.805.

IZVLEČEK ZVEZINEGA OPRAVILNIKA.

§ 2. Namen zveze.

Zveza ima namen varovati in pospeševati materialne (§ 5, št. 2) in duševne interese svojih članov.

Ta namen dosega z naslednjimi pomočmi:

1. S podporami v slučaju potrebe, in sicer opira:
- a) brezposelne člane v kraju;
- b) brezposelne člane na potovanju;
- c) člane v slučaju bolezni;
- d) zaostale umrlih članov;
- e) člane, ki pridejo v stisko brez lastne krivde;
- f) z dovoljevanjem preselitvenih stroškov.

Podpore, ki sta navedeni pod 1 a) in b), se dovoljujejo le tedaj, če ni bil izstop iz dela protizakonit.

2. S podpiranjem članov ob stremljenjih po izboljšanju materialnega in socialnega položaja:

- a) pospešuje in podpira članska stremljenja po doseganju ugodnejših delovnih in meddnih razmer s prostovoljnimi doneski, v kolikor ne prepevduje tega zakon z dne 7. aprila 1870, drž. zak. št. 43;
- b) poravnava spore med delavci in delodajalci, ki so nastali zaradi delovnega in meddnega razmerja;
- c) sklepa delavniške, tarifne in kolektivne pogodbe z delodajalci in tudi pozveduje in naznanja prestopke določb delavskega varstva pristojnim oblastem, da jih odpravijo;
- d) urejuje vaje in posredovanje dela;
- e) posreduje brezplačno delo zveznim članom;
- f) dovoljuje brezplačno pravovarstvo članom v obrtnih sporih in takih, ki so nastali zaradi društvenega delovanja, ne da bi s tem smela kršiti postavne določbe glede zakonitega pisarstva;
- g) ustanavlja prenočišča za potujoče strokovne tovariše, ravna se po dotičnih postavnih določbah;
- h) pošilja postavne izjave, peticije in adrese postavodajnim korporacijam;
- i) voli delegate za morebitne konference, komisije in razsodišča ter se udeležuje volitev s tem, da postavlja kandidate za vse nepolitične zavode, kakor obrtna sodišča, zavarovalnica proti nogočam, zadruga, bolniške blagajne itd.;
- j) ustanavlja upravišča, krajevne skupine in plačevalnice v posameznih okrožjih;
- k) neguje statistiko.

3. Varuje in pospešuje duševne interese svojih članov:

- a) prireja pouke, razgovore (diskuzije), družabne sestanke ter predavanja o obrtnih, znanstvenih, tehniških, ekonomskih in socialnih predmetih izvzemši politiko in verstvo;
- b) ustanavlja knjižnice in prireja čitalske kroge;
- c) prireja shode;
- d) uvaja obligatorična zvezna glasila, izdaja brošure ali drugačne tiskovine in statističke spise glede meddnih in delovnih razmer;
- e) neguje mednarodno solidarnost med stanovskimi tovariši.

Opomba: Začasno dobivajo bolniško podporo le oni delavci, ki delajo doma ali pa v plavžih.

Iz gori navedenih števk o položaju zveze in iz kratkega izvlečka zvezinega opravilnika je razvideti pomen in namen organizacije. Član te organizacije bi moral biti vsak moderen in zavedno misleč kovinar. Le močna organizacija je uspešna opora v razrednem boju. Slovenski kovinar, ki hoče biti koristen sebi, svoji družini in svojim tovarišem, naj se pridruži mednarodni armadi kovinarskih delavcev.

Slovenski kovinarji vsi v organizacijo! Živela mednarodna razredna solidarnost delavstva!

Tajništvo zveze kovinarjev v Trstu.

Trst.

— **Tajništvo organizacije kovinarjev v Trstu** je izdalo oklic, ki ga na drugem mestu objavljamo dobesedno. Med kovinarskimi delavci je opaziti razveseljevo zanimanje za organizacijo in razredne boje. Tudi slovenski kovinarji bodo gotovo sledili zgledu ostalih organiziranih delavskih kategorij in se pridružili v vedno večjem in silnejšem številu svoji narodni stanovski organizaciji, potom katere edino jim je omogočeno doseči boljše delovne in mezdne pogoje.

— **Društvo »Ljudski oder« v Trstu.** Danes zvečer 22. in jutri 23. novembra t. l. ob polu devetih zvečer predava v »Delavskem domu«, ul. Madonina 15, Fran Milost o predmetu: »Pariška komunaa. Vstopnina 20 vinarjev. — S pariško komunoo prične zgodovina modernega delavskega gibanja. Revolucija francoskega delavstva leta 1871., katere sad je bila pariška komunaa, je dala temelj modernim bojem socializma in delavstva. Nešteto žrtev je padlo, Pa ne zaman! Na pariški občini je vihrala, četudi za kratko dobo, rdeča zastava. Prvi poskus komunizma je radi nezrelosti časa ponesrečil. Toda sila, ki ga je povzročila in omogočila, ni bila s tem premagana. Sad pariške komunee je sodobna smer socializma in razredni princip delavskih bojev. — S temi predavanji se nam nudi pogled v najznačilnejši in najlepši moment socialistične zgodovine. Zavedno delavstvo naj počasti spomin prve razredne proletarske revolucije v največjem številu.

— **Ukradeno zlato.** Tržaški parnik »Heluan« je naložil pred kratkim 40 zabojev zlata. Zlato je bilo namenjeno v Aleksandrijo. Kot odposiljalci so bile označene razne angleške banke. Ko so zaboje v Aleksandriji izložili, so so našli v 38 zabojih res zlato, v dveh pa je bil mesto zlata svinec. Pečati teh dveh zabojev so bili nedotaknjeni, teža je popolnoma odgovarjala označeni teži v spremnih listih. V obeh zabojih bi bilo moralo biti 10.000 funtov zlata v vrednosti 240.000 kron. Kje se je izvršila defraudacija, še ni znano. Uvedena je obsežna preiskava, ki pa do sedaj ni odkrila nobenih sledi predrznih tatov.

— **Poskušen samomor v zaporu.** V policijskem zaporu v Trstu se je zastupil 20 letni Nikolaj M. Odpeljali so še živega v bolnico in upajo, da ga bodo rešili.

Zadnje vesti.

Vojna na Balkanu.

MIROVNO VPRAŠANJE.

Carigrad, 21. novembra. Ruski poslanik je snoči sporočil ministru za zunanje zadeve mirovne pogoje zaveznikov. Mirovni pogoji še niso znani.

Sofija, 21. novembra. Na pristojnem mestu pričakujejo odgovor Turčije o sprejemu ali odklonitvi pogojev za premirje. Če Turčija odkloni pogoje, bodo Bolgari nadaljevali vojno na Čataldžinski črti in brezpogojno šli v Carigrad.

Carigrad, 22. novembra. Turški pooblaščenca za pogajanja o premirju so: generalissimus Nazim paša, bivši šef generalnega štaba Izzed paša in državni svetnik Šadan beg.

ODKLONJENO PREMIRJE.

Carigrad, 21. novembra. Ministrski svet je odklonil bolgarske pogoje za premirje in sklenil nadaljevanje vojne.

Carigrad, 22. novembra. V mirovnem predlogu balkanske četverozveze je tudi zahteva, da Turčija odstopi vse svoje evropsko ozemlje izimši Carigrad.

STALIŠČE TURŠKE VLADE.

Carigrad, 22. novembra. Turška vlada je bila pripravljena umakniti čete iz Odrina, Skadra in Janine in je voljna v polnem obsegu priznati določbe svetoštetfanske mirovne pogodbe, ako ostane Turčiji ozemlje vzhodno od črte Midija — izliv reke Marice, in pod pogojem, da postane Albanija avtonomna. Odklanja pa vsako vojno kontribucijo.

MLADOTURŠKA ZAROTA ZA OSMANSKO REPUBLIKO.

Kelmorajin, 22. novembra. K aretacijam mladoturških voditeljev poroča »Köln. Ztg.«, da razvija mladoturški odbor v armadi in v Anatoliji živahno propagando za ustanovitev osmanske republike s pomočjo evropskih prostozidarjev. Talaat beg in drugi mladoturški voditelji so s tem namenom vstopili v vojsko. Ahmed Riza in bivši minister Džavid beg sta odpotovala s to mislijo v Evropo. V zaroto je zapletenih tudi več generalov in višjih častnikov. Mahmud Šefket in Šefket Torgut sta bila tudi zaslšana, nato so ju izpustili, a ostana pod nadzorstvom. Doslej je aretiranih vsega vkup 86 mladoturkov, sami mohamedanci.

BOJI PRI ČATALDŽI.

(Zakasnelo.)

Carigrad, 20. novembra. Bolgarska južna kolona je zavzela Bujuk Čekmedže po hudem artiljerijskem dvoboju s turško vojno mornarico, ki se je morala umakniti! 8000 Bolgarov se je udrilo v Bujuk Čekmedži in je poskusilo zgraditi zjutraj z nenadnim bajonetnim naskokom zavzeti turške pozicije. Turki so ta naskok zavrnili. Nato so poskusili Turki protinapad, Bolgari pa so jih ustavili med Plajo in Marmaro. Istočasno so poskusili Bolgari severno od jezera Derkos prodreti turške pozicije, toda tu niso dosegli nobenega večjega uspeha, ker niso imeli dovolj artiljerije. V centru pri Hademkeju se je vršil artiljerijski boj in bolgarske granate so padale v Hademkej. Sicer se je bajonetni naskok Bolgarov tudi tu ponesrečil, vendar so

dosegli Bolgari zelo velike uspehe. Če se posreči Turkom držati še dva ali tri dni, se lahko branijo potem še nekaj tednov. Morala turškega vojaštva se je izboljšala. Močne rezerve so pripravljene. Če se Turki drže še par dni, bodo morali Bolgari začeti s pravičnim obleganjem. Dne 19. novembra so Bolgari postavili svoje oblegovalne topove v pozicije in dne 20. novembra se je začelo streljanje. Več ur so potrebovali oblegovalni topovi, da so začeli na celi črti Čataldža jezero Derkos streljati sigurno, treba bo še par dni, preden bodo vse artiljerijske priprave na bolgarski strani končane.

TURŠKI USPEHI NA ČATALDŽINSKI ČRTI.

Carigrad, 22. novembra. Generalissimus Nazim paša javlja: V sredo zvečer je zapustil sovražnik okope, ki jih je postavil po tridnevnem prodiranju. Sovražnik se je umaknil na nekaterih točkah za sedem kilometrov od črte. Močne opazovalne kolone naše divizije so našle mnogo ranjencev in dobile mnogo municije in pušk. Mrtvih je zelo veliko.

Carigrad, 22. novembra. »Ikdam« piše, da so Bolgari tako utrujeni, da ne morejo nadaljevati boja in so se umaknili v obrambne okope.

London, 22. novembra. Vojni poročevalec od »Times« brzojavlja 19. t. m.: Javno je, da so Bolgari zapustili postojanke, ki leže nasproti utrdbama pri Hamidie. Pri umikanju je turška artiljerija streljala na bolgarske čete. Bolgari so na holmih pod Čataldžo, medtem ko so zasedli Turki nove postojanke, ki leže v ravnini. Iz Azije je dospela nova divizija.

Carigrad, 22. novembra. Generalissimus Nazim paša brzojavlja, da ni bilo v sredo večjih bojev. Bolgari so popustili mnogo topov, orožja in municije.

BOJI ZA BITOLJ.

Belgrad, 21. novembra. Včeraj dopoldne se je začel odločilni boj bitke pri Bitolju, ki je ena največjih bitk, kar se jih je bilo v balkanski vojni. Borba se je vršila na 50 km dolgi črti. Podrobnosti o bitki bo mogoče zbrati šele v par dneh. Sovražnikov je bilo mnogo več, kakor se je prvotno javilo. Uradni podatki, ki so jih dobili iz Bitolja, kažejo, da je bilo v tem boju najmanj 70—80.000 Turkov. Imeli so kakih 100 topov ter zavzeli izborne pozicije na severozahodu Bitolja, ter jih močno utrdili. Posamezne turške baterije so bile popolnoma zakrite in maskirane. Prodiranje Srbov je zadelo ob velikanske težkoče in zavzemanje pozicij je zahtevalo silno veliko žrtev. Srbov so se upirali na celi črti tudi prebivalci tamošnjih krajev. Napadali so Srbe iz zased in delali Srbov sploh velike težkoče pri prodiranju. To pot je imela glavno nalogo srbska pehota, ki je gazeč do pasu v vodi in korakajoč z velikanskimi težavami čez močvirja končno z bajoneti naskočila turške pozicije in jih zavzela.

SRBI V BITOLJU.

Dunaj, 22. novembra. Iz zanesljivega vira poročajo, da so srbske čete osvojile Bitolj. Srbi so upostavili tudi že provizorične srbske oblasti. Baje je bil v boju princ Arzen težko ranjen. Resnično je, da je velik del Turkov pobegnil. Bitoljska bitka je bila izmed najstrahotnejših v vsaj vojni. Trajala je štiri dni in se končala s porazom Turkov, ki so imeli v Bitolju 80.000 mož. Turki so uporabili zviždačo, da so se namreč hoteli navidezno predati, a ponoči so pobegnili. Turške izgube znašajo 20.000 mož, srbske 8000 mož.

Belgrad, 22. novembra. Glavni stan prve armade so prestavili iz Prilepa v Bitolj, kjer je prebivalstvo prestolonaslednika prisrčno sprejelo. Pobegle Turke zasledujejo.

TURŠKI PORAZ PRI FLORINI.

Atene, 22. novembra. Grški prestolonaslednik Konstantin brzojavlja iz Banice: Z armado sem prekorachil prehode Gornicovo, Kirl-Dervent. Armada se je razvila na črti Tamberdani —Florina in zasedla Florino. Porazene turške čete v Bitolju so se v neredu umikale preko Florine. Turške čete, ki se niso utegnile več umekniti, smo prestregli in dobili mnogo municije in orožja. Turške čete, vračajoče se čez Florino, so štele okolo 30.000 mož.

AMERIKANSKI ČASTNIKI NA BOJIŠČU.

Washington, 21. novembra. Amerikanska vlada se je obrnila na Turčijo in na balkanske zvezne države s prošnjo, da dovolijo ameriškanskim častnikom dostop na bojišča v svrhu vojnih študij.

POGREŠENI ČASNIKARJI.

Carigrad, 21. novembra. Deset dni že pogrešajo tri vojne poročevalce, in sicer Pulcherja od »Morgenpost«, Jesena in grofa Schwerina.

ALBANIJA.

Sofija, 22. novembra. Balkanske zvezne države so opustile popolnoma misel na razdelitev Albanije in hočejo priznati Albaniji avtonomijo.

NEODVISNA ALBANIJA.

Dunaj, 22. novembra. V soboto se zbore v Draču zastopniki albanskega naroda in proglase neodvisnost Albanije.

RUSKI POSLANIK NA JADRANSKO LUKO.

Berlin, 22. novembra. »Voss. Zeitung« poroča iz Belgrada: Ruski poslanik Hartwig je izjavil ruskim diplomatom, da mora Srbija dobiti dostop do Jadranskega morja in da ji Avstro-Ogrska tega ne bo mogla zabraniti.

KONFERENCE UGRONA S PASIČEM.

Belgrad, 22. novembra. Avstrijsko-ogrski poslanik Ugron je v poslednjih dneh večkrat govoril s srbskim ministrskim predsednikom Pa-

šičem, ampak od 10. t. m. nič več o stališču. Avstro-Ogrske o albanskem in jadranskem vprašanju, na katero srbska vlada še ni odgovorila, temveč le glede na avstrijsko-ogrsko konzulate v zasedenih predelih.

ARMADNO POVELJSTVO ODLOČUJE V SRBIJI.

Belgrad, 22. novembra. Težišče srbske državne oblasti se sedaj ne nahaja v Belgradu, temveč v glavnem taborišču, vsled česar se mnenje glede na Albanijo in na jadransko luko le počasi preobrača.

AVSTRIJSKA DELEGACIJA.

Moloh potolažen.

Budimpešta, 21. novembra. Na današnji seji avstrijske delegacije je bil sprejet Baernreitherjev predlog, da se izvoli poseben odsek ki naj se pogaja z vlado zastran adaptacij avstrijskega delegacijskega posloppa v Budimpešti.

Razprava o vojnem ordinariju.

V razpravi o rednem vojaškem proračunu je delegat Kozlewicki ponavljal rusinske zahteve in pritožbe ter se predvsem zavzemal za ustanovitev rusinskega vseučilišča v Lvovu.

Delegat Blaj izjavlja, da popolnoma so glaša z zahtevami, ki jih je na zadnjem delegacijskem zasedanju formuliral delegat German.

Delegat Choc označuje militarizem za izvrhek vsega sedanjega zla in se pritožuje na germanizacijo v avstrijski vojski. Jezikovno ravnopravnost v armadi je le na papirju.

Delegat Jedrzejowicz izraža simpatije balkanskim narodom, a zahteva enake simpatije tudi od njih. Upa, da se stvari mirno razvijejo, vendar pa moramo biti za vsak slučaj pripravljeni in ne smemo mirno gledati, da bi tuj država teptala naše pravice(!!) in preganjala naše diplomatske zastopnike. Svoje politične in gospodarske interese na Balkanu moramo uveljaviti in odločno nastopiti proti sovražnim napadom na monarhijo.

Delegat Tomašek izjavlja, da žele socialni demokratje ohranitev miru in da Avstrija za nobeno ceno ne sme začeti vojne.

Delegat Jukei izjavlja v imenu krščanskih socialcev, da bodo z ozirom na kritični položaj glasovali za vojaške potrebščine.

Po kratki podrobni razpravi je bil vojaški proračun sprejet v obliki, kakor ga je predložila vlada. Molohu milijone, ljudstvu nekaj brezpomembnih papirnatih resolucij.

Takisto je bil sprejet tudi proračun skupnega finančnega ministrstva in najvišjega računskega dvora.

Na koncu se je vojni minister vitez Auffenberg odgovarjal na interpelacije. Med drugim je odgovarjal tudi na interpelacijo delegata Nemca o trpinčenju vojakov. Priznal je navedbe delegata Nemca skoro v popolnem obsegu in sporočil, da je bil krivec kaznovan z devetimi meseci težke ječe; sobni komandant, ki bi bil moral vedeti o tem trpinčenju, je dobil štiri mesece ječe in je bil degradiran. Minister izraža svoje zadovoljstvo nad drakonskimi kaznimi.

Nato je bila volitev v odsek za adaptacijo delegacijskega posloppa; v odsek sta izvoljena: Dobernig in dr. Šusteršič.

Prilodnja seja jutri.

OGRSKA DELEGACIJA.

Budimpešta, 21. novembra. Ogrska delegacija je nadaljevala razpravo o vojaških kreditih. Delegat Miklos navaja, da so se med turškimi beguni iz Bosne pojavile nalezljive bolezni, v Miskolezu egiptovska bolezen, drugod črne kože, in vpraša, kaj je vojna uprava ukrenila, da se bolezni ne razširijo. Sekcijski načelnik Günzl je potrdil navedbe delegata Miklosa in izjavil, da je vojna uprava bolnike strogo izolirala. Po debati je bil vojni proračun sprejet.

DEMONSTRACIJA ZA MIR V BRNU.

Brno, 21. novembra. Včeraj so socialni demokratje demonstrirali za mir. V bližini posloppa vladnega nameštništva so skušali razkropiti demonstrante. Ti so se upirali, nakar je policija aretirala 30 oseb.

INHIBIRANE BRZJAVKE.

Praga, 21. novembra. Izvrševalni odbor češke radikalne stranke je odposlal zakonodajnim zastopom Črne Gore, Bolgarske in Srbije brzojavne častike k zmagam balkanskih zveznih vojsk: brzojavni urad v Pragi pa je brzojavke inhibiral.

LOČITEV HOFRICHTERJEVEGA ZAKONA.

Dunaj, 21. novembra. Danes opoldne se je pri tukajšnjem deželnem sodišču izvršila ločitev Hofrichterjevega zakona. K razpravi ni prišel niti Hofrichter, niti njegova žena. Obravnava je trajala le nekaj minut in so podpisali le zapisnik. Ločitev zakona se je izvršila sporazumno.

RUSKI CARJEVIČ SMRTNO BOLAN.

Peterburg, 22. novembra. V Carskem selu je bilo zdravniško posvetovanje vsled carjevičeve bolezni. Njegovo stanje je zelo opasno in ni upanja, da okreva. Bolezen je tuberkulozna in se mora bolnik izogibati skrbno najmanjšemu telesnemu in duševnemu naporu.

Novice.

* Nov oklep za vojake. Belgrajski listi poročajo, da so v Belgradu te dni preiskusili vojaški oklep, ki ga je ponudila Srbiji francoska tvrdka Schneider. Oklep je napravljen iz posebnega jekla in na obeh straneh prevlečen z neko tkanino. Napravljen je tako, da varuje prsni koš in želodec, poseben kos pa krije trebuh. Uporabi se tudi lahko kot naslonjalo za puško, ako vojak leže strelja. Rezultat preizkušnje, ki

je vodil pooblaščenec vojnega ministrstva artij. teh. podpolkovnik Djurič, je bil naslednji: Iz daljave 250 metrov je krogla iz srbske moderne brzostrelne puške napravila v oklep mehurju podobno vdolbino, 3 do 4 mm globoko; prebila pa oklepa ni. Krogla iz modernega ruskega revolverja se je iz daljave 5 m zasadila v oklep in v njem ostala. Oklep (prsi kos) tehtal 36 kg, trebušni kos pa 36 kg, skupaj tedaj 4 kg. Cena posameznemu kosu 40 dinarjev, trebušnemu 5 dinarjev. Turčija je pri Schneiderju naročila 100.000 teh oklepov, ki jih pa sedaj noče izročiti, marveč jih ponuja Srbiji in Bolgariji.

* **Bogatstvo Rothschildov** znaša po poročilu pariškega lista »Les Anales« približno deset milijard kron. Ako bi se to premoženje obrestovalo le po 4%, bi prinašalo na leto 400 milijonov kron obresti. Obrestuje se pa seveda veliko višje. Premoženje je razdeljeno na več Rothschildovih družin — spočetka na 5 bratov v Frankobrodu —, ki se ženijo samo med seboj, da noben del premoženja ne pride v druge roke. Rothschildi so najmočnejša trgovska družina na svetu. Na Angleškem imajo velikanske prednice, na Nemškem in v Avstriji so lastniki številnih premoženj, v katerih se vsako leto izkoplje na milijone ton premoga. V Braziliji imajo velikanske gozdove, kjer se zanje prideluje kavčuk, v Perziji največje tovarne na svetu za preproge, na Španskem številne rudnike za svinco in cink. V lesni trgovini Sibirije imajo Rothschildi prvo besedo, v južni Afriki so lastniki mnogih zlatih rudnikov in v Avstraliji so gospodarji celih mest. V Evropi imajo po vseh glavnih mestih na tisoče hiš — itd. brez konca in kraja. Rothschildi so štirikrat bolj bogati nego Rockefeller in desetkrat bolj nego Astor.

* **Prikrivanje resnice turškemu sultanu.** Sultan ne ve prav nič o kritičnem položaju svoje države. Vsa prizadevanja mladoturkov razložiti vladarju resnični položaj in izposlovati odstranitev nezmogljivih armadnih voditeljev, se izjalove ob čuječnosti velikega vezirja Kiamil paše. Sultan je povedal v pogovoru z bivšim ministrom za notranje zadeve Hajda Adilom in bivšim šejhom Kjazimom, da mu je Kiamil paša zatrdil, ko je podpisal sultan irade za mirovna pogajanja, da ne bo Turčija izgubila niti ped zemlje. Mladoturški voditelji so se seveda silno začudili sultanovi nevednosti in so ga opozorili na Tripolitanijo. Nato pa je odgovoril sultan, da je ostala Tripolitanija vendar v popolni turški oblasti. Hajda in Kjazim sta bila seveda še bolj osupla in sta začudeno vprašala sultana; ako ne sprejema važnih poročil iz evropskega časopisja, ki bi mu odprlo oči. Razjarjen je odgovoril sultan, da ne upošteva inozemskega časopisja, ker je itak podkupljeno.

* **Samomor iz strahu pred vojno.** V Dürnbachu na Nižje Avstrijskem je izvršila posestnica Rozalija Sedlaczik samomor iz strahu pred vojno. Odkar je izbruhnila balkanska vojna, je živela premožna žena v večnem strahu pred vojno. V kleti je zakopala svoje premoženje v gotovini 12.000 K. Preden se je usmrtila, je pisala še sinu v Budimpešto in ga postavila za glavnega dediča.

* **Poslanec — poglavar roparske tolpe.** Peterburška policija je aretovala bivšega poslanca iz druge dume, Kuznecova, ker je izvedela, da je poglavar roparske in tatinske tolpe, ki je izvrševala velikanske tatvine. Pred kratkim je šel Kuznecova tolpa udrla v pisarno grofa Stroganova in odnesla 72.000 K, a policija ima dokaze za celo vrsto drugih vlomov v zasebne hiše in državne blazine. Kuznecov je zastonj v drugi dumi kmečko občino Tver. Razen nje ga so zajeli tudi nekatere člane njegove tolpe.

* **Koliko kruha pojedó ljudje.** Po zadnjih statističnih podatkih pojedó Danci največ kruha, a Portugalci najmanj. Vsaka oseba sne na Danskem v enem letu 287 kg kruha, v Belgiji 274 kg, v Srbiji 250, na Francoskem 234, v Švici 212, na Nemškem 209, v Rusiji 178 na Avstrijsko-Ogrskem 175, na Španskem 155, v Italiji 125 in na Portugalskem 102 kg.

Odgovorni urednik **Fran Bartl**.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiskalnice »Tiskarna« v Ljubljani.

Najnovejše! Najnovejše
Maksim Gorkij

== „**Mati**“ . ==
Cena K 4.—.

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi »Zarje« v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.

Ceški znamke „K. K“ BRIKETI Ceški kosovni in orehovni PREMOG

brez vsakega kamenja ali prahu, skoraj nič pepela, občeznano najboljše in najcenejše kurilo za peči, štedilnike, kotle itd. Ceniki, posebno za na cele vagone po jako znižani ceni, zastoj na zahtevo. Priporoča edina češka prodajna pisarna

J. Paulin, Ljubljana, Nova u. 3

V kratkem začnemo razpošiljati

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne uslužbence
za navadno leto 1913.

Ta žepni koledar je obsežnejši od dosedanjih in je jako primeren za vsakdanjo rabo. Razpošiljati se začne najkasneje 15. novembra. — Vsebine: Koledar. — Dohodki in stroški. — Kolkovne lestvice. — Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi. — Množilna razpredelnica. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebne dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Poštni in brzojavni tarif. — Dr Viktor Adler. — Demon alkohol. — Dolžina železnice in brzojavnih naprav cele zemlje. — Priporočljive knjige založbe »Zarje«. — Najvažnejše določbe v zavarovalnici proti nezgodam. — Novi mezdni zakon za rudništvo. — Stavke v Avstriji leta 1911. — Dolžine raznih železnic na zemlji. — Tri Aškerceve pesmi: Poslednji akord, Svetnica, Karnevalska balada. — Za »Zarjo«. — Največja mesta na zemlji. — Obrtna sodišča v južnih avstrijskih deželah. — Obrtna nadzornišča v južnih avstrijskih deželah. — Pisatelj Ivan Cankar (slika). Pomen nekaterih parlamentarnih besed. — Napoleon Bonaparte (aforizmi ob stoletnici). — Beleške za vsak dan v letu. — Oglasi.

Cena posameznim izvodom 1 K, po pošti 10 vinarjev več. Z naročilom po pošti je najbolje poslati tudi denar, da se ne povečajo (s priporočilom) poštni stroški. Dobival se bo pri upravi »Zarje« v Ljubljani po zaupnikih.

Tobakarne oziroma prodajalne
»Zarje« v Trstu so:

Južni kolodvor.
Ficke, Kasel Silos pred vhodom v prosto luko.
Moze, ulica Miramar 1.
Beden, ulica Madonnina št. 2.
Gostilna Internacional, ulica Giovanni Bocaccio št. 25.
Laurenčič, trg pred Kasarno (Piazza Caserma).
Pipan, ulica Ponte della Fabra.
Gramaticopulo, Piazza Barriera.
Bruna, ulica del Rivo.
Raitinger, Riva Grumola št. 20.
Hoelll, trafika na državnem kolodvoru.
Bajc, ulica Geppa.
Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.
Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.
Geržina, Rojan.
Benussi, Greta.
Skladišče II. kons. zadrug na Belvedere.
Artuš, Belvedere 57.
Sekovar, Piazza Caserma.
Ronzel Goachino, Via S. Marco 26.
Wenc Neža, Via Broletto.
Segolin Rosa, Via Industria 16.
Kickel, Via Montorizino 4, Rojano.

Martin Kralj A. Zupančič

čevljar in izdelovalec gornjih del
Ljubljana, Wolfova ulica 12

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, ki jih izvršuje hitro, točno in solidno.

knjigovez

v Ljubljani, Slomškova ul. 31.

Slavnemu občinstvu vlijudno priporočam mojo knjigovoznico za prijazna naročila vsakovrstnih v mojo stroko spadajočih del, ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

St. 9311/V. u.

Razglas

s katerim se vojaškotaksni obvezanci pozivajo v zglasitev.

Na podstavi zakona z dne 10. februarja 1907, drž. zak. št. 30, se morajo vsi vojaškotaksni obvezanci do prestanka svoje vojaškotaksne obveznosti vsako leto meseca januarja zglasiti pri tisti občini, ki imajo v njej dne 1. januarja tistega leta svoje bivališče.

Oprostilo od osebnega dohodninskega davka ali od službene nadomestilne takse, ki ga je zaradi svojega 1200 K ne presegajočega dohodka ali iz drugih razlogov pričakovati ali ki je v prejšnjem letu nastopilo, ne oprosti od dolžnosti zglasitve

Zglasitev se sme izvršiti pismeno ali pa ustno.

Pismena zglasitev se zgodi tako, da se pošljeta na občino dva, po vseh rubrikah s čitljivo pisavo popolnoma in resnično popolnjena zglaševalna formularja. Zglaševalni formularji se dobivajo pri mestnem magistratu in sicer v mestnem vojaškem uradu v »Mestnem domu«, I. nadstropje brezplačno. Pošiljatve zglasitev v kraljevinah in deželah zastopanih v državnem zboru, so poštne proste.

Zglaševalni formularji so urejeni tako, da se zganejo in adresirajo ter brez pismenega zavoja oddajo na pošto.

Ustne zglasitve vpiše občina v oba zglaševalna formularja.

Zglasitve, ki se izvrše s posredovanjem tretje osebe, ne odvežejo tistega, ki se je dolžan zglasiti, od odgovornosti za izpolnitev njemu naložene zaveznosti.

Tistim, ki so dolžni se zglasiti, pa predpisane zglasitve ne izvrše pravočasno ali pa jo izvrše v bistvenih točkah nepopolno, se sme naložiti denarna kazen do 50 K. Vojaškotaksni obvezanci, ki v svojih zglasitvah vedoma zakrivate zamolčitve ali neresnične napovedi, zapadejo — v kolikor dejanje ne utemelji učina, ki ga je po običnem kazenskem zakonu kaznovati kot kaznjivo dejanje — denarnim kaznim do 500 K in ob posebno obtežujočih okoliščinah do 1000 K. Kadar denarnih kazni ni mogoče izterjati se izpremene v zaporne kazni.

Vrhutega je političnemu oblastvu damo na prosto volje, da takrat, kadar se zglasitev ne izvrši pravočasno ali kadar se izvrši nepopolno na podstavi znanih podatkov ali podatkov, ki se uradoma doženo, takoj določi vojaško takso.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 11. novembra 1912.

Zupan:

dr. Ivan Tavčar l. r.

Konzumno društvo za Ljubljano in okolico

vpisana zadruga z omejeno zavezo

vabi v zmislu § 33 zadrugnih pravil vse cenjene člane na

redna članska zborovanja

ki bodo

23. novembra zvečer ob 8. za Kolodvorski okraj v Ljubljani v gostilni Novakovič Sodna ulica.
24. novembra ob 10. dopoldne na Jesenicah pri Peklarju za jeseniško okrožje.
24. novembra ob 2. popoldne na Savi pri Jelenu za savsko okrožje.
24. novembra ob 5. popoldne na Koroški Beli za okrožje Koroška Bela pri Zumru.
25. novembra ob 8. zvečer pri Anžoku v Šiški za okrožje Šiška.
26. novembra ob 8. zvečer v Udmatu pri Pavšku za okrožje Udmat.
29. novembra ob 8. zvečer v Krakovem pri Krakovčanu za okrožje Krakovo-Trnovo.
30. novembra ob 8. zvečer na Viču-Glincah v gostilni Amerika za okrožje Vič Glince.

1. decembra ob 3. popoldne v Tržiču pri Pelarju.

Dnevni red vseh članskih zborovanj je:

1. Predložitev bilance za leto 1911/12.
2. Volitev delegatov za občni zbor.
3. Posvetovanje in sklepanje o predlogih za občni zbor.

Na vseh zborovanjih poroča ravnatelj Anton Kristan.

Nb. Članska zborovanja so sklepčna, ako je navzoča najmanj dvajsetina za udeležbo upravičenih članov. Prosi pa se polnoštevilne udeležbe,

V Ljubljani, 12. novembra 1912.

Nadzorstvo:

J. Udovč l. r.

Načelstvo:

Anton Kristan l. r.

FRANCOSKO ŽGANJE „DIANA“

z Mentolom je najboljše domače sredstvo.

Dobiva se pri vsakem boljšem trgovcu na deželi, ter v Ljubljani v lekarni gospoda Gabriela Piccoli in pri gosp.:

* Franc Babjič,
Berjak & Sober,
Viktor Cantoni,
B. Cvančara,
L. Češnovar,
Marija Jemec,

Ivan Jelačin,
A. Jerše,
Anton Kanc,
L. Kotnik (Šiška),
J. Krivic,
Anton Krisper,

Leskovic & Meden,
Antonija Mehle,
Tomaž Mencinger,
Josip Mihelič,
J. Oblak,
J. Perdan,

V. Petričiča nasl.
J. Samec,
Ivan Pintar (Šiška),
J. Rosshäupl,
A. Stacul,
A. Sušnik,

A. Šarabon,
F. Sark,
M. Spreitzer,
Franc Terdina,
J. Vodnik (Šiška) pr,

Berta Sevar,
M. Krč-Gasperlin,
»Konzumnem društvu«
za Ljubljano in
okolico.